

DRAGA * 80

Za integralno, nedeljivo, neodtujljivo in vsestransko svobodo moramo pričevati v teoriji in praksi, v misli in dejanju!

Franček Križnik: Marksizem in svoboda,
Draga 76, str. 26

Petnajstič

Poznamo besede, ki na prvi pogled niso nič posebnega, ki so celo prav navadne in brez prazničnega brnenja. Potem pa se zgodi, da se ob njih človek malo zamisli in polagoma spozna tehtnost, ki jo skriva njihova zunanja vsakdanjost.

Taka je tudi beseda v našem naslovu. Petnajstič se letos zbiramo v Dragi in takole na hitro se skoraj poraja misel: je to res nekaj tako izrednega? Potem pa se nekje v spominu sproži film s stotinami obrazov za predavateljskimi mizami. Iz arhiva minulosti prihajajo spet v zavest tisoči dognanj, podatkov in zamisli v povedni in vprašalni obliki. Pred človekom polagoma zažari izredni mozaik vsega, kar je bilo v useh dosedanjih Dragah podanega in predebatirane. In tedaj te zajame zavest o nenavadno bogati žetvi, pa še zavest veselja, hvaležnosti in ponosa.

Letos se bo torej ponovilo petnajstič.

Spet bomo v popolni svobodi in ob spoštovanju vsakršnega mnenja razpravljali o problemih, ki so v večji ali manjši meri prisotni v naši zavesti, o problemih, ki nas zaposlujejo v intimitnosti, pa jih je potem vredno in mikavno osvetliti ob predlogih strokovnjakov ter ob izkustvih sobesednikov pri debati.

Draga je vedno imela dve valovni dolžini, ki sta se dopolnjevali ali celo prepletali. Ena je šla v smer slovenstva, druga pa v smer duhovnosti. Pri tem smo se ozirali nazaj in naprej, srečevali smo se s subjektivnimi resnicami in iskali objektivno.

dalje na 2. strani ■

XV. ŠTUDIJSKI DNEVI 30. IN 31. AVGUSTA 1980 DRUŠTVO SLOVENSkih IZOBRAŽENCEV

PETERLINOVA DVORANA, TRST, Donizettijeva ulica 3

Petek, 29. avgusta 1980, ob 18. uri:

Predstavitve sodelujočih na letošnji DRAGI zastopnikom javnih občil in javnosti

Po predstavitvi zakuska in družabnost.

PARK FINŽGARJEVEGA DOMA, OPČINE, Narodna ulica 89

Sobota, 30. avgusta 1980, ob 16.30:

SLOVESNA OTVORITEV

Po otvoritvi prvo predavanje:

VERA IN KULTURA ZA SVOBODNEGA ČLOVEKA

Predavatelj, ki prihaja iz neslovenske kulturne sfere in združuje pristen krščanski žar s široko odprtostjo najaktualnejši kulturni problematiki, bo spregovoril o binomu, ki je posebno dražljiv za slovenski duhovni prostor.

Na tribuni DRAGE bo nastopil prvič.

Po predavanju diskusija in družabnost.

Nedelja, 31. avgusta 1980, ob 9. uri:

Služba božja na prostem v parku z duhovnim nagovorom.

Ob 10. uri drugo predavanje:

SLOVENSTVO V SVOJI KULTURNO-POLITIČNI INFORMACIJI DANES

Predavatelj — tudi on s svojim prvim nastopom na tribuni DRAGE — bo začrtal pregled celotnega slovenskega obzorja z vidika današnje kulturno-politične informacije: tema, ki lahko implicira celoto naše današnje nacionalne problematike.

Po predavanju diskusija, nato premor za kosilo.

Ob 16. uri tretje predavanje:

SLOVENSKA CERKEV IZ PRETEKLOSTI V PRIHODNOST

Slovenska cerkev v svoji specifični razpetosti med časnim in večnim, med duhovnim in političnim, med ohranjevalnim in kreativnim, na loku med dramatično preteklostjo in neznano prihodnostjo: o tej temi bo spregovoril ugleden predstavnik slovenskega krščanstva, ki bo prvič počastil DRAGO s svojim nastopom.

Po predavanju diskusija, sklep, večerja, družabnost.

NB: Zmerom je mišljena legalna ura.

TREM VELIKIM PRIJATELJEM DRAGE V SLOVO

Dr. SLAVKO TUTA

Bil je ne samo redni prijatelj-ski obiskovalec DRAGE, ampak tudi eden od njenih predavateljev, saj je leta 1975 spregovoril na njej skupno s prav tako že pokojnim dr. Radom Bednari-

kom o protifašističnem odporu na Primorskem med obema vojnama. Spadal je namreč v »ju-naško« generacijo slovenske Primorske, v generacijo Posebnega sodišča in Liparskih otokov, v generacijo idealistov, ki jim je

Petnajstič

■ nadaljevanje s 1. strani

Naš cilj je bil in je iskanje odgovorov na vprašanja, ki se zastavljajo sodobnemu Slovincu v konkretnosti danega in v viziji zelenega.

Neodrezani od tokov svetovnega dogajanja smo vraščeni v duhovnost trajne Slovenije z vsemi njenimi radostmi in stiskami. Enotni smo v najboljših željah za njen razcvet na vseh ravneh, razlikujemo se večkrat o poteh, ki naj čim uspešneje peljejo do tega cilja. Nihče ničesar ne vsiljuje, pove pa, kar misli.

V tej svobodi, povezani z lju-beznijo, je glavni čar naše jesenske zelene tribune, ki nam je zares to, kar pravi njeno ime: DRAGA.

bila zvestoba narodu ideal brez oblastvene primesi.

Po vojni je v polnosti zaživel naše novo zamejsko življenje, s srčno zavzetostjo sledil vsem vzgibom naše kulturne ustvarjalnosti, kot planinec markiral naše planinske poti.

DRAGA ga zapisuje v častni album svojih prijateljev.

FRANČEK KRIŽNIK

Ob brezprimernem, enkratnem in krekovskem Frančku se DRAGA skoraj ne more posloviti v tretji osebi, ampak samo z najpristrčnejšim »Ti«.

Kako dobro je delo Te zagledati, Franček, ko si jo primahal v DRAGO tam od Münchenske ali ljubljanske strani! S tistim fantovskim nasmehom, ko da boš zdaj zdaj prekucnil Slovenijo, treščil vanjo besedo nepodkupljive resnice in cankarjevske izzivalnosti. Pogumno si stopil na tribuno DRAGE, ko je bila ta državljanu SR Slovenije ozkosrčno prepovedana, in tako razbil ris, ki naj bi ji odrezal matično odvodnico. V diskusijah DRAGE je bilo Tvoje nastopanje med najmarkantnejšimi tako po ostrini misli kakor po lapidarnosti formulacije in po brezmejni svobodnosti izraza. In ko-

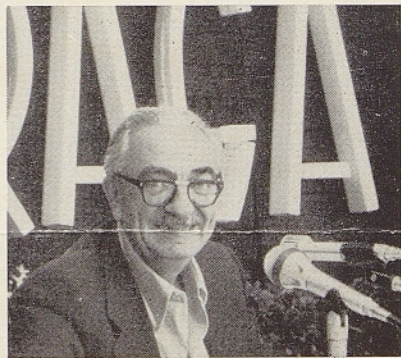
liko je imela od Tvoje človeške pristrčnosti družabnost naše DRAGE na enkratnih prijatelj-

skih omizjih, kjer si bil Ti en sam gejzir miselne in človeške razigranosti!

Z večnih obzorij, kjer se zdaj Tvoja vitalnost vse drugače razživlja, naprej spremljaj to našo in Tvojo DRAGO!

Dr. BOGO SENČAR

Ni nastopil v DRAGI kot predavatelj, a ni manjkal v nobeni dragovski diskusiji, kakor ni tako rekoč nikoli manjkal na ponedeljskih kulturnih večerih

Društva slovenskih izobražencev. Kot navdušen član društvenega odbora je sodeloval, spodbujal, po potrebi izrekel kritično pripombo. Pa tudi govoril je večkrat v Društvu. Kot bivši gojenec v zavodu sv. Stanislava v Šentvidu nad Ljubljano ob 70-letnici te znamenite vzgojne ustanove, kot pravnik o pravniku Prešernu, kot filatelist o umetnosti znamke. Bil je eksploziven primorski temperament in markantna moška osebnost, človek kristalne poštenosti in kristjan doživete vere, pristrčen družabnik na tolikih ponedeljkovih večerih v Društvu slovenskih izobražencev, potem ko so udeleženci po kulturnem delu programa zahajali na pristrčen kozarec vina k točilni mizi v predsobi.

DRAGA bo komaj mogla izreči še komu pristrčnejše in hvalnejše slovo.

OD DRAGE DO DRAGE

2. - 5. septembra 1966:

- Dr. Anton Kacin: **Položaj Slovencev danes**
 Dr. Valentin Inzko: **Slovenci na Koroškem**
 Dr. Matej Poštovan: **Slovenci na Primorskem**
 Dr. Janez Janžekovič: **Znanost in svetovni nazori**
 Dr. Janez Janžekovič: **Vprašanje človeške bitnosti in religije**
 Dr. Aleš Lokar: **O tehniki sožitja in sodelovanja med ljudmi z različnim svetovnim nazorom**
 Dr. Matej Poštovan: **Dialog v svetu**
 Dr. Reginald Vospernik: **Kulturno-duhovne razmere med mlajšo koroško generacijo**
 Dr. Drago Štoka: **O problematiki slovenske mladine na Tržaškem**

2. - 3. septembra 1967:

- Dr. Toussaint Hočevar: **Današnji slovenski položaj in perspektive za bodočnost**
 P. dr. Roman Tominec: **Vloga krščanstva pri oblikovanju narodne zavesti in kulture v 1200 letih. Ali more to vlogo krščanstvo nadaljevati?**
 Dr. Samo Pahor in Midjo Susič: **Analiza sociološkega sestava zamejskih Slovencev**
 Dr. Drago Legiša: **Kako približati današnjemu prebivalstvu naše javno delovanje**
 Dr. Matej Poštovan: **Slovenski zamejski katoličani in njihovo javno delovanje po koncilu**
 Dr. Vinko Zwitter: **Pokoncilski položaj koroških Slovencev**
 Dr. Martin Kranner: **Pogledi in praktične izkušnje na Goriškem**

31. avgusta in 1. sep. 1968:

- Dr. Janko Pleterski: **Združena Evropa in Slovenci**
 Dr. Ludvik Vrtačič: **ABC slovenske problematike v obdobju združevanja Evrope**
 Dr. Feliks J. Bister: **Slovenec med Vzhodom in Zahodom - Dediščina - Samospoznavanje - Možnosti**
 Dr. Alojz Tul: **Združena Evropa in narodna manjšina**
 Dr. Vekoslav Grmič: **Dialog Cerkve s svetom**
 Dr. Vekoslav Grmič: **Vzroki modernega ateizma**
 Dr. Vladimir Klemenčič: **Izseljevanje, problem Slovenije in Slovencev**
 Dr. Valentin Inzko: **Koroška in izseljeniški problemi**
 Dr. Franc Mljač: **Prispevek k razpravi o izseljevanju - Kanalska dolina**
 Dr. Rado Bednarik: **Problem izseljevanja na Primorskem in v Beneški Sloveniji**
 Bogo Samsa: **Izseljevanje iz tržaške pokrajine**
 Izidor Predan: **Beneška Slovenija**
 Dr. Alojz Rebula: **Slovenci med domom in svetom**

30. - 31. avgusta 1969:

- Dr. Fran Zwitter: **Prelomna razdobja v zgodovini Slovencev v XX. stol.**
 Dr. Rudolf Klinec: **Manjšinska problematika v luči naravnega prava, krščanske etike in cerkvene zakonodaje**
 Dr. Drago Klemenčič: **Verski položaj na Slovenskem**
 Dr. Janko Zerzer: **Koroški plebiscit - Ozadja in posledice**
 Dr. Maks Šah: **Socialna preobrazba družbe s posebnim pogledom na zamejstvo**
 Dr. Boris Pahor: **Za novo slovensko elito**
 Dr. Dušan Nendl in Franc Jeza: **Kakšno pot naj izbirajo Slovenci za najboljšo mednarodno uveljavitev**

5. - 6. septembra 1970:

- Dr. Jože Goričar: **Socialna preobrazba slovenske družbe**
 Ciril Zlobec: **Današnja slovenska idejno-kulturna stvarnost**
 Prof. Tomaž Pavšič: **Kulturna povezanost**
 Dr. Emidij Susič: **Mednarodna povezanost**
 Dr. Maks Miklavčič: **O etičnem potencialu in stiski malih narodov pri sodobnem razvoju enotnega človeške družbe**
 Dr. Matej Poštovan: **Etični potencial in stiska malih narodov**
 Prof. Edvard Kocbek: **Zaprto in odprto sodobne slovenske kulture**
 Inž. Vladimir Vremec: **Idejno-kulturna stvarnost v zamejstvu in zdmostvu**
 Lev Detela: **Odprtost in zaprtost slovenske kulture**

4. - 5. septembra 1971:

- Dr. Jože Velikonja: **Današnja vloga zdomske Slovenije**
 Dr. Drago Štoka: **Perspektive slovenske narodne skupnosti v zamejstvu**
 Dr. Jurij Zalokar: **Nekaj pogledov na psihologijo raznarodovanja**
 Dr. Gorazd Kušej: **Novosti v družbeno-politični ureditvi Jugoslavije**
 Dr. Vladimir Murko: **Politično-ekonomski položaj Slovenije po zveznih ustavnih dopolnilih**
 Dr. Ludvik Vrtačič: **Kritične pripombe k ustavnim spremembam v Jugoslaviji**

2. - 3. septembra 1972:

- Inž. Boris Sancin: **O idejnem pluralizmu**
 Dr. Lojze Šuštar: **Svoboda vesti kot izraz človekovega dostojanstva**
 Dr. Joško Tischler: **Oris stanja narodne skupnosti na Koroškem**
 Župnik Emil Cenčič: **Oris stanja narodne skupnosti v Beneški Sloveniji**
 Dr. Damijan Paulin: **Oris stanja narodne skupnosti na Goriškem in Tržaškem**
 Prof. Alojz Rebula: **O spremenljivosti in nespremenljivosti vrednot**

1. - 2. septembra 1973:

- Prof. Janko Messner: **Generacijska problematika na Koroškem**
 Župnik Valentin Birtič: **Družina v Beneški Sloveniji**
 Dr. Ivan Hribernik: **Kako gleda zdravnik na ljubezen v družini**
 Dr. Danilo Sedmak: **Generacijska problematika na Tržaškem**
 Dr. Anton Trstenjak: **Stara in nova podoba družine**

7. - 8. septembra 1974:

- Dr. Bratko Kreft: **Cankar in slovenstvo**
 Bogo Samsa: **Dve mednarodni konferenci o manjšinah**
 Prof. Samo Pahor: **Kaj moramo storiti, da se bodo naše razmere spremenile**
 Dr. Drago Štoka: **Tržaška mednarodna konferenca o manjšinah**
 Dr. Valentin Inzko: **»Skupna Koroška«**
 Dr. Peter Urbanc: **Slovenci v Kanadi**
 Dr. Janez Zdešar: **Slovenci - zdomci v Nemčiji**
 Dr. Andrej Kobal: **Slovenec v svetu**

6. - 7. septembra 1975:

- Dr. Drago Legiša: **Mednarodna konferenca v Helsinkih in slovenska stvarnost**
 Dr. Pavel Apovnik, dr. Damijan Paulin, dr. Rafko Dolhar in dr. Zorko Harej: **Pomen samostojnega javnega nastopa (okrogla miza)**
 Dr. Rudolf Klinec: **Kako je duhovščina pripravljala osvoboditev slovenskega naroda na Primorskem**
 Dr. Venceslav Tuta - dr. Rado Bednarik: **Tudi ti so polagali temelje svobodi**

4. - 5. septembra 1976:

- Franček Križnik: **Markszem in svoboda**
 Dr. Kazimir Humar: **Dileme svobodnega tiska**
 Prof. Boris Pahor: **Troje velikih sporočil (Kette - Cankar - Kosovel)**

3. - 4. septembra 1977:

- Saša Martelanc: **Slovenska misel, vzpluj**
 Dr. Lojze Ambrožič: **Luči in sence v pokoncilski prenovi**
 Vinko Ošlak: **Med srhom Kapitala in zrom Evangelija (Tri orodja za enajsto tezo)**

2. - 3. septembra 1978:

- Dr. France Bučar: **Ideologija in demokracija**
 Dr. Anton Ilc: **Od poskusa totalnega uničenja do zarje novega krščanstva**
 Dr. Zorko Harej, Stojan Spetič, prof. Maks Šah in prof. Jože Pirjevec: **Ob dramatični 30-letnici: Kominform in slovenstvo (okrogla miza)**

1. - 2. septembra 1979:

- Prof. France Vodnik: **Bohinj: ob 40-letnici neke vizije**
 Dr. Oskar Simčič: **Narodnost v teologiji in Cerkvi proti letu 2000**
 Sergij Pahor: **Slovenski matični, zamejski in zdovski trenutek**

PISALI SO O NAS

SVOBODNA SLOVENIJA, 10. 1. 1980

Ni bilo vedno brez težav in motenj, toda prav novi zbornik priča, da so te bile premagane in se ustanova razvija morda še bolje kot pred krizo. (Tine Debeljak)

GLAS ob 25-letnici Slovenske kulturne akcije, XXVI, št. 6-9, nov. 1979

Prof. France Vodnik je pokazal izreden pogum in svojo trdno katoliško in slovensko zavest že s tem, da si je sploh upal predavati v Dragi in o tako kočljivih temi, ki jo je matična Slovenija zamolčala. ... ob tej diskusiji so strmeli zlasti obiskovalci iz Slovenije (med njimi je bilo kakih deset udeležencev 2. Bohinjskega tedna). Priznali so, da si niso predstavljali, da je možna danes o teh zadevah tako odkrita in plodna debata med nekdanjimi nasprotniki. (Franc Jeza)

SVOBODNA SLOVENIJA, 27. 9. 1979

Kljub uspešni Dragi je bilo opaziti nekaj malodušja. Ugotovitev, da je Draga slovenski parlament, ni prepričala. Pač pa je dejstvo, da je postala pozornica važnega dialoga in da lahko postane slovenski simbolični parlament. Dokazala je, da živi z ali brez podpore režima. Priteguje mladino, ki si želi zvedeti resnico. Morda je prišel čas, da po 35 letih poskusi razčistiti, kaj se je dogajalo med vojno, tako s strani SRS kot od slovenske opozicije. Prav tako poučna tema bi bilo slovensko gospodarstvo. Po 14 letih uspeha si Draga lahko privošči popolnoma svobodno razpravljanje. Slovenci po svetu smo na poziv pripravljeni. (Dr. P. Urbanc)

KATOLIŠKI GLAS, 6. 9. 1979

Ta »slovenski parlament«, kot se je nekdo izrazil, je res združil demokratične Slovence od vseh strani. To se je bolj kot pri predavateljih izkazalo pri debatah, v katere so posegli poslušalci od Avstralije preko Amerike do evropskih izseljencev, zamejcev in matične domovine. Vendar naj takoj omenim, da je pri tako širokem spektru possegov manjkal en del, in sicer so manjkali tisti Slovenci, ki idejno ali drugače pripadajo sedanjemu vladajočemu režimu v Sloveniji. Bili so sicer navzoči

pri predavanjih, toda pri debatah se nihče od njih ni oglasil k besedi. Ali niso imeli kaj povedati ali niso bili avtorizirani? (K. H.)

NEDELJA, 23. 9. 1979 in RADIO CELOVEC, 11. 9. 1979

Vsem trem predavanjem je vedno sledila dokaj zanimiva in tudi sproščena diskusija, vsa v želji, da Slovencem zasije čas narodno utemeljene in moderno doumete duhovne odprtosti, demokratičnosti in tolerance, kakor jo je že nakazal danes legendarni Bohinjski teden. (Lev Detela)

NOVI LIST, 6. 9. 1979

Predavanje (Franceta Vodnika) je bilo v esejističnem pogledu briljantno in je prikazalo v strnjeni obliki izsek novejšje slovenske kulturne zgodovine, vendar pa je treba priznati, da je tudi nekoliko razočaralo zaradi določene idejne statičnosti, ker predavatelj tedanjega razvoja in zlasti razkola v vrstah mlade slovenske katoliške inteligence ni raztolmačil oziroma pojmoval kot odraz objektivnih razmer, ampak zgolj kot izraz ideološkega boja za pravilno pojmovanje krščanstva in razvoja v katoliški Cerkvi ter boja med personalizmom in totalitarizmom.

DRUŽINA, 16. 9. 1979

Letošnjo Drago je pretresalo vprašanje, kakšno je njeno notranje razmerje do »Bohinja«. Mnenja so bila deljena, saj je vprašanje zares zapleteno. Kljub vsem napakam in pomanjkljivostim, ki jih vsako leto očitno kaže »Draga« pa jo z »Bohinjem« gotovo veže nevidna, a trdna vez: načelo svobode, vsestranskega pluralizma, odkritega dialoga s slehernikom, ki misli zares demokratično, in ne totalitaristično, integralistično. (F. Križnik)

PRIMORSKI DNEVNIK, 4. 9. 1979

Draga 79 v svojem tretjem dejanju ni zamudila priložnosti, da se obregne, mestoma dokaj grobo, ob matično domovino in njen družbeno-političen in gospodarski sistem ter ob slovenske organizacije v zamejstvu, ki niso katoliško ali izrazito katoliško usmerjene.

NOVI LIST, 20. 9. 70 (o 3. predavanju)

Nič čudnega ni zato, če so predavateljeva izvajanja izzvenela silno pesimistično, zlasti kar zadeva položaj in nadaljni obstoj slovenske manjšine v Italiji. Verjetno je Sergij Pahor s svojimi izvajanjem, ki so bila povečini izzivalna, hotel sprožiti širšo razpravo na samih študijskih dnevih, kar pa se žal ni posrečilo, kot je nato pokazala diskusija. Vsekakor drži, da zahtevajo vsaj nekatere njegove trditve določen odgovor, oziroma preverjanje.

Tudi o letošnji »Dragi« bi v ostalem mogli ponoviti to, kar smo v našem

NAVODILA

XV. ŠTUDIJSKI DNEVI bodo tudi letos na Opčinah (Opicina) na vrtu Finžgarjevega doma (Marjanišče), Narodna ulica 89. V primeru slabega vremena bodo predavanja v dvorani Finžgarjevega doma.

POJASNILA IN PRIJAVE: Društvo slovenskih izobražencev, ulica Donizetti 3/1, Trst, Italija. Po telefonu od 25. do 29. avgusta na št. 040/768-189 od 17. do 19. ure. Odbor bo skušal omogočiti v kaki bližnji restavraciji skupne obede v dneh Drage.

PRISPEVKI ZA ŠTUDIJSKE DNEVE so prostovoljni in jih lahko izročite med »Drago« v pisarni.

Dopisnike in fotografe prosimo, da se akreditirajo na sedežu DSI do predstavitve v petek, 29. avgusta, zvečer.

listu napisali še prejšnja leta. Mimo dobre volje organizatorjev, ki jim je treba vsekakor priznati čut za požrtvovalnost, saj zahtevajo »študijski dnevi« ogromno truda in npora, se nam zdi, da je tematika, ki naj bi se obravnavala, preobširna, tako da se aktualne teme ne morejo poglobiti, osnovni pojmi se ne morejo razčistiti, nove ideje pa se ne morejo izoblikovati.

DRAGA 80

DRAGA *80 - Supplemento al n. 7 del mensile MLADIKA - Luglio 1980. Sped. in abb. postale Gr. III/70 - Autorizz. Direzione PT di Trieste. Priloga št. 7 MLADIKE. Odgovorni urednik Marij Maver. Registrirano na sodišču v Trstu, št. 193. Tiskala Tiskarna Graphart v Trstu.

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA

č 67

II 117 986 1980

998530726, P

COBISS